

Перспективи заготівлі деревини лісогосподарськими підприємствами України

ПРОФЕСОР

СТЕПАН МИКЛУШ

ДОЦЕНТ

СЕРГІЙ ГАВРИЛЮК

Поверхня Землі
~510 мільйонів км²

Лісові землі
>30% або
~153 мільйонів км²

Ліси Європи
~5% або
~25 мільйонів км²

Обсяг заготівлі деревини у країнах Європи

Країна	Рік	Загальна площа лісів, млн. га	Лісистість, %	Обсяг заготівлі, млн. м³		Приріст деревини	
				всього	пошкоджені дерева	загальний, млн. м³	середньо- річний, м³/га
Польща	2022	-	-	42,6	-	63,6	9,0
	2023	9,3	29,6	41,66	-	-	-
Німеччина	2021			83,0	60,1	-	-
	2022	11,4	32,7	78,7	44,7	-	-
	2023	-	-	70,6	38,7	121,6	11,2
	2024	-	-	61,2	27,3	-	-
Румунія	2023	6,6	27,8	19,17	-	58,0	8,7
Україна	2023	10,4	15,9	15,7	-	35,0	3,9
	2024			14,9	-	35,0	3,9

Заготівля деревини за видами лісової продукції по регіонах у 2018 - 2023 роках (тис. м³)

Рік	Кількість заготовленої деревини	Кількість заготовленого круглого лісу	У тому числі			
			ділового круглого лісу		паливної деревини	
			усього	хвойних	усього	хвойних
Україна						
2018	22529,7	19695,7	8976,0	6713,2	10719,7	6048,4
2019	20869,6	17886,6	9303,4	7314,8	8583,2	3950,6
2022	15934,3	15085,1	6395,8	4823,3	4823,3	3534,5
2023	15693,9	15252,1	6640,0	5149,7	5149,7	3762,9
Житомирська						
2018	3929,7	3488,5	1076,3	889,8	2412,2	1881,9
2019	3621,7	3209,0	1752,5	1491,8	1456,5	938,6
Закарпатська						
2018	1519,9	1239,1	445,5	316,9	793,6	305,6
2019	1385,9	1090,3	535,6	384,9	554,7	160,5
Львівська						
2018	1409,0	1210,6	558,3	424,9	652,3	265,5
2019	1231,9	1027,8	446,9	351,9	580,9	201,7

Орієнтовна сортиментна структура заготівлі деревини 2024 року (від усіх видів рубок) по підприємствах, які належать до сфери управління Держлісагентства

Сортименти	Хвойні	Твердолистяні	М'яколистяні	Разом
Лісопродукція	8616,7	4265,2	876,0	12786,9
В т.ч.				
Лісоматеріали круглі	4466,3	1056,5	266,7	5789,5
За класами якості				
A	178,5	57,1	63,6	299,2
B	868,7	163,0	119,4	1151,1
C	1916,0	350,0	83,6	2349,6
D	1503,1	486,4	0,1	1989,6

Лісівничо-таксаційні показники насаджень основних деревних видів на площі вкритих лісовою рослинністю земель філії «Бродівське лісове господарство»

Деревний вид	Площа, га	К-сть ділянок, шт	Середній вік, років	Середня повнота	Загальний запас, тис м ³	Середня зміна запасу, тис. м ³	Середній запас, м ³ /га	Середня зміна запасу, м ³ /га/рік
Бук лісовий	2296,2	612	61	0,69	666,56	9,27	290	4,8
Вільха чорна	2394,1	1092	42	0,67	376,28	7,68	157	3,7
Дуб звичайний	2241,6	779	66	0,69	542,68	7,57	242	3,7
Модрина європейська	436	170	46	0,81	154,7	3,03	355	7,7
Сосна звичайна	13036,7	3948	56	0,69	3717,71	59,81	285	5,1

Лісівничо-таксаційні показники насаджень основних деревних видів на площі вкритих лісовою рослинністю земель філії «Дрогобицьке лісове господарство»

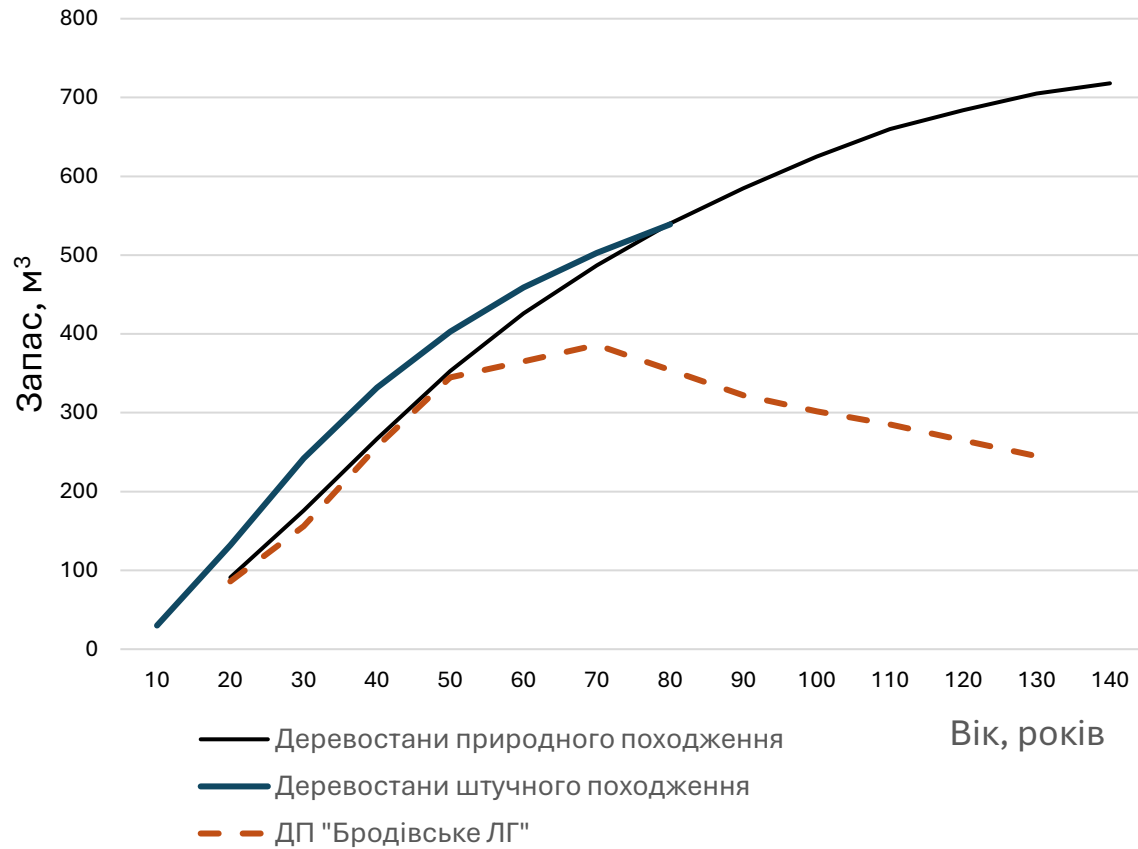
Деревний вид	Площа, га	К-сть ділянок, шт	Середній вік, років	Середня повнота	Загальний запас, тис м³	Середня зміна запасу, тис. м³	Середній запас, м³/га	Середня зміна запасу, м³/га/рік
Бук лісовий	5629,7	1414	87	0,63	2041,72	24,42	363	4,2
Дуб звичайний	10801,1	2872	77	0,65	2518,22	32,73	233	3,0
Дуб червоний	2053,8	720	54	0,74	675,01	11,97	329	6,1
Сосна звичайна	563,3	232	66	0,67	222,03	3,32	394	6,0
Ялина європейська	258,3	139	63	0,59	93,46	1,47	362	5,7
Ялиця біла	5746,9	1967	65	0,64	1715,88	25,25	299	4,6

Лісівничо-таксаційні показники насаджень основних деревних видів експлуатаційних лісів філії «Бродівське лісове господарство»

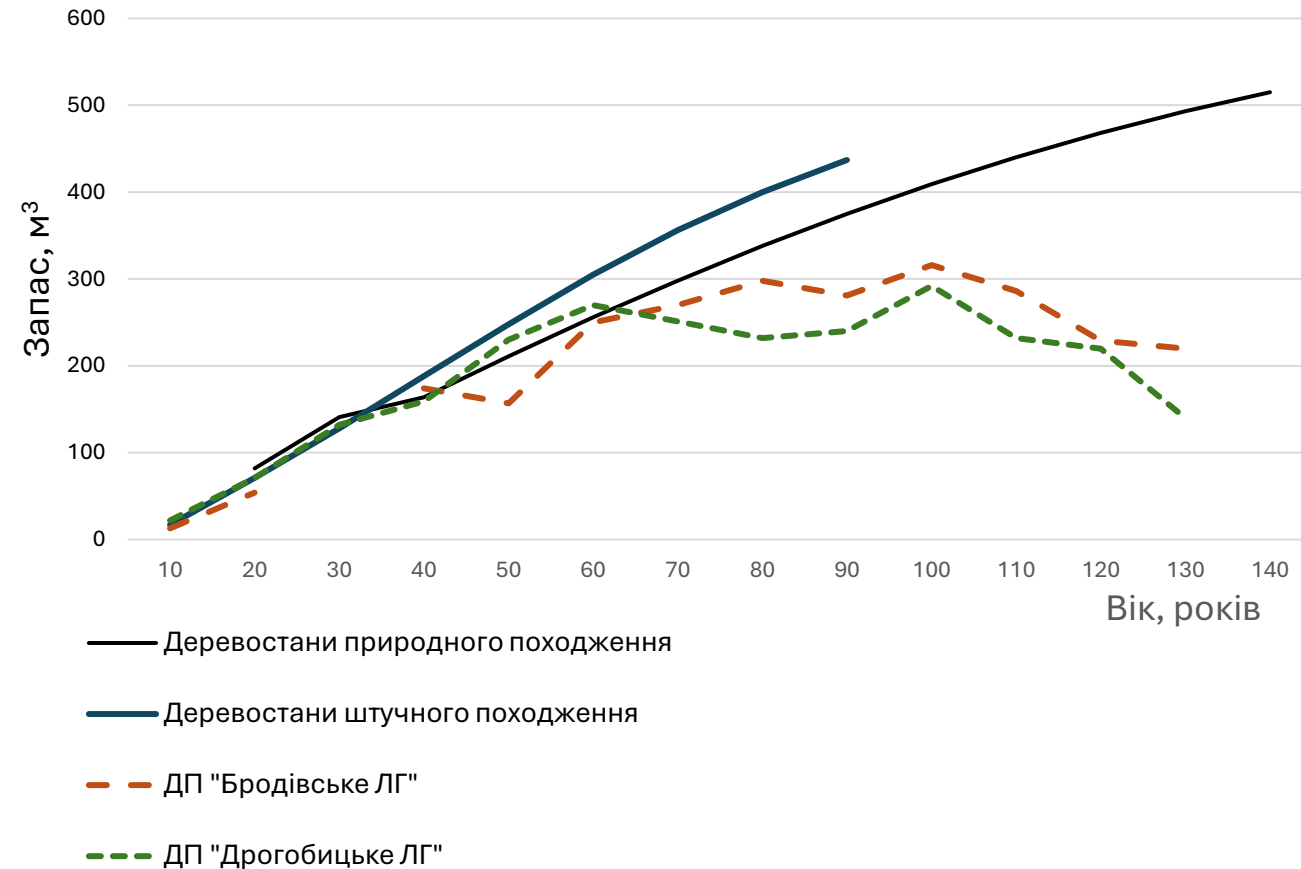
Деревний вид / Групи віку	Кількість ділянок	Площа, га	Середній вік, років	Середня повнота	Сумарний запас, тис. м³	Середня зміна запасу, тис. м³	Середній запас, м³/га	Середня зміна запасу, м³/га/рік
Разом	6167	18114,6	52	0,69	4603,44	77,71	254	4,9
В тому числі								
СОСНА ЗВИЧАЙНА	3199	10356,2	53	0,69	2889,38	48,51	279	5,3
молодняки	1104	2954,3	20	0,72	254,03	10,34	86	4,3
середньовікові	681	2170,8	53	0,75	743,89	13,79	343	6,5
пристигаючі	681	3016,5	69	0,7	1154,36	16,54	383	5,5
стиглі	726	2198,3	89	0,59	723,27	7,82	329	3,7
перестійні	7	15,6	127	0,42	3,83	0,02	246	1,9
ДУБ ЗВИЧАЙНИЙ	593	1708,8	66	0,68	396,81	5,5	232	3,5
молодняки	136	296,6	17	0,73	20,04	0,65	68	4,0
середньовікові	243	856,4	64	0,69	221,05	3,44	258	4,0
пристигаючі	136	363,7	91	0,64	102,96	1,03	283	3,1
стиглі	75	172,9	112	0,61	49,46	0,36	286	2,6
перестійні	3	19,2	200	0,4	3,3	0,02	172	0,9
БУК ЛІСОВИЙ	441	1472,1	62	0,67	403,03	5,65	274	4,4
молодняки	161	323,8	19	0,8	34,23	1,34	106	5,6
середньовікові	32	140,2	51	0,72	40,81	0,81	291	5,7
пристигаючі	38	166,6	69	0,74	55,58	0,8	334	4,8
стиглі	208	837	94	0,55	270,86	2,69	324	3,4
перестійні	2	4,5	159	0,55	1,55	0,01	344	2,2

Лісівничо-таксаційні показники насаджень основних деревних видів експлуатаційних лісів філії «Дрогобицьке лісове господарство»

Деревні види / Групи віку	Кількість ділянок	Площа, га	Середній вік, років	Середня повнота	Сумарний запас, тис. м³	Середня зміна запасу, тис. м³	Середній запас на 1га м³	Середня зміна запасу, м³/га
Разом	4272	14588,4	63	0,68	4009,24	60,82	275	4,4
В тому числі								
ДУБ ЗВИЧАЙНИЙ	1665	6522,1	68	0,67	1476,85	21,13	226	3,3
молодняки	389	959,1	20	0,82	79,35	3,06	83	4,1
середньовікові	618	2501,1	63	0,69	680,61	10,66	272	4,3
пристигаючі	388	2123,4	88	0,6	509,8	5,77	240	2,7
стиглі	250	816,9	117	0,52	189,54	1,47	232	2,0
перестійні	20	121,6	123	0,51	17,55	0,17	144	1,2
БУК ЛІСОВИЙ	587	2547	85	0,65	943,43	11,65	370	4,4
молодняки	63	153,9	22	0,75	14,27	0,54	93	4,2
середньовікові	233	1160,7	65	0,73	458,04	6,75	395	6,1
пристигаючі	80	427,6	90	0,67	175,24	1,97	410	4,6
стиглі	177	702,3	116	0,52	263,56	2,25	375	3,2
перестійні	34	102,5	157	0,44	31,82	0,14	310	2,0
ЯЛИЦЯ БІЛА	859	2518,6	50	0,69	700,13	12,73	278	5,6
молодняки	354	1052	21	0,76	110,28	3,77	105	5,0
середньовікові	174	572,3	50	0,73	202,17	4,06	353	7,1
пристигаючі	170	514,7	70	0,69	244,25	3,51	475	6,8
стиглі	143	362,5	96	0,51	136	1,34	375	3,9
перестійні	8	17,5	135	0,46	7,43	0,05	425	3,1

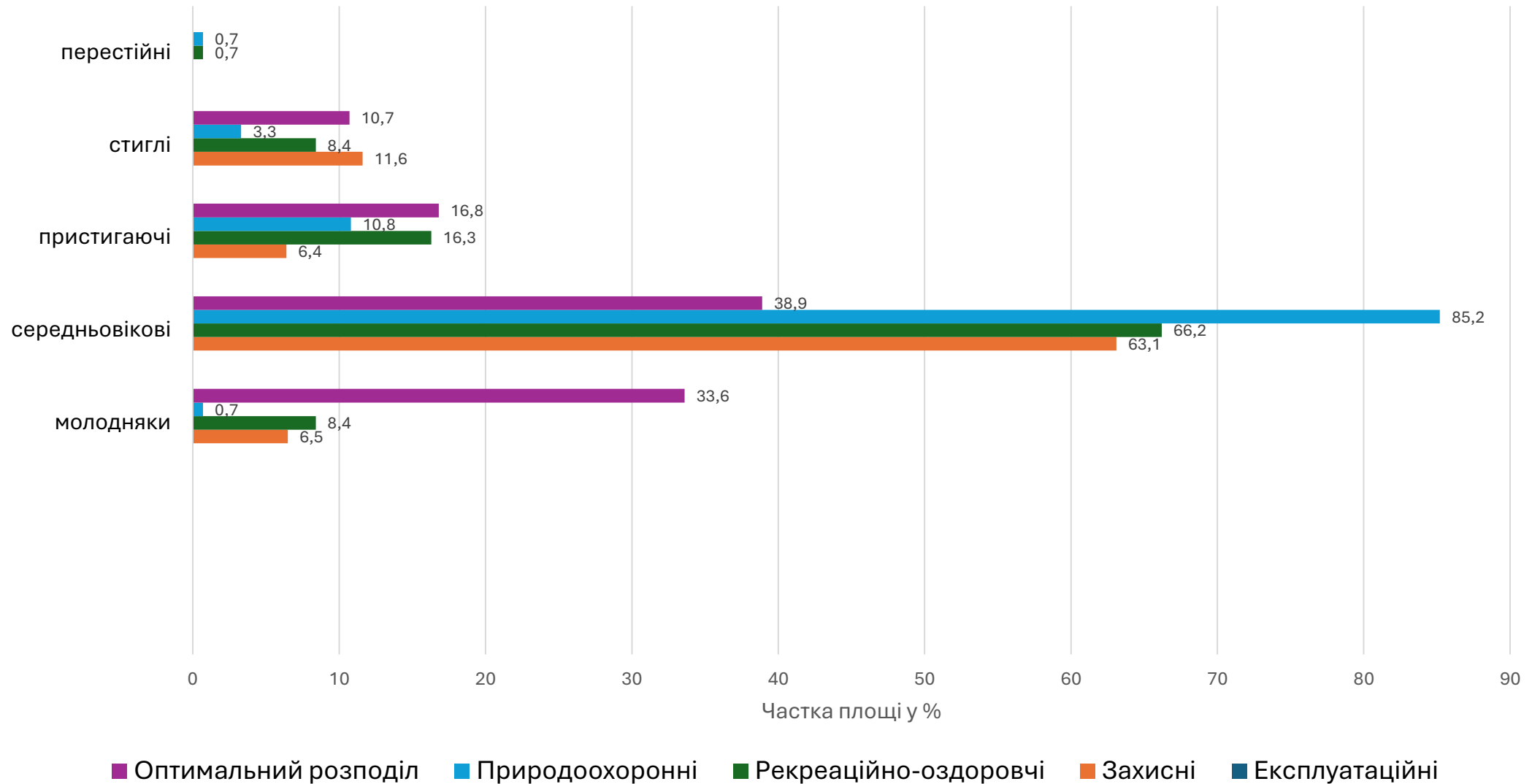
А

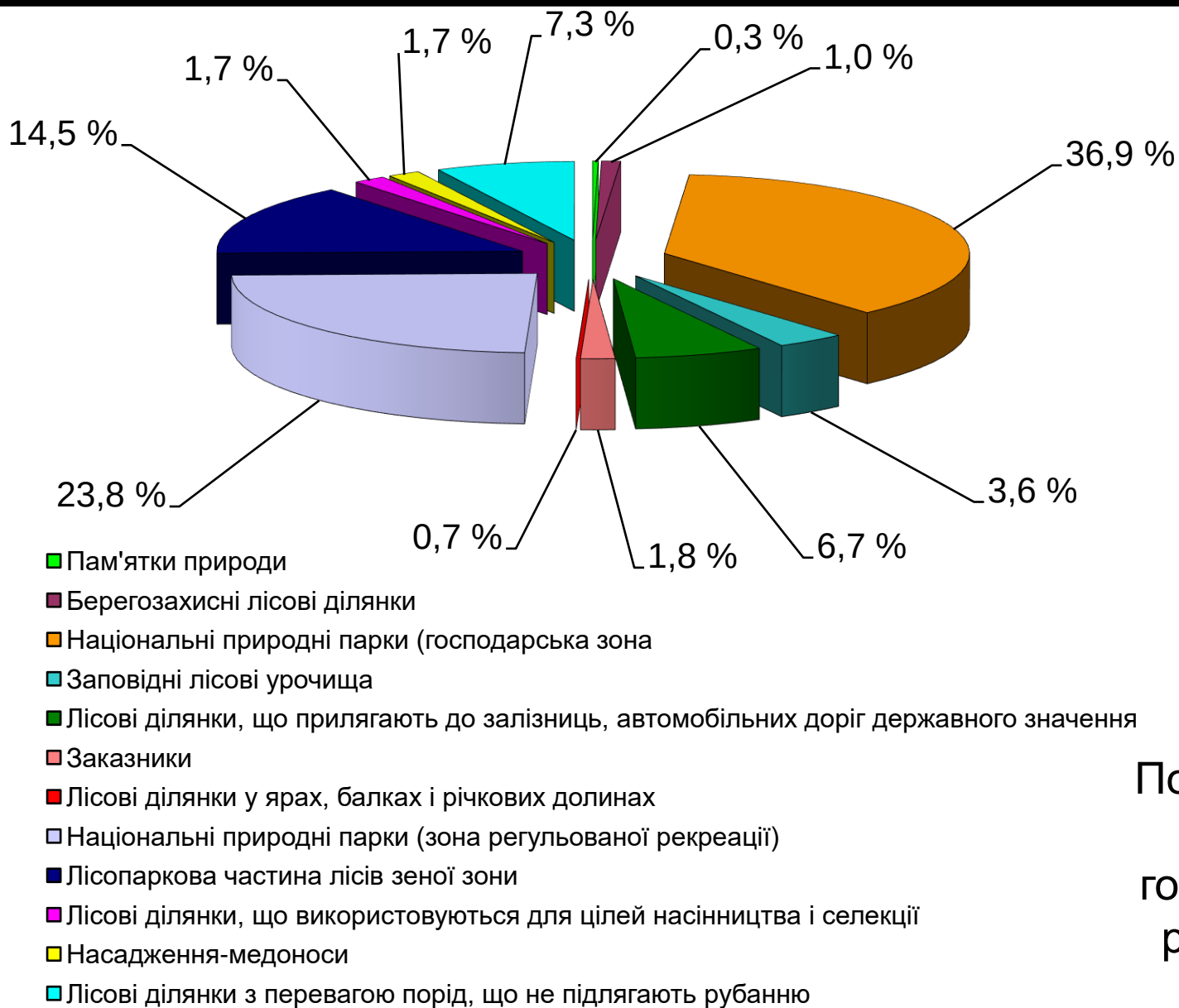

Б

Запаси повних соснових (А) та дубових (Б) насаджень за нормативами та в умовах підприємства

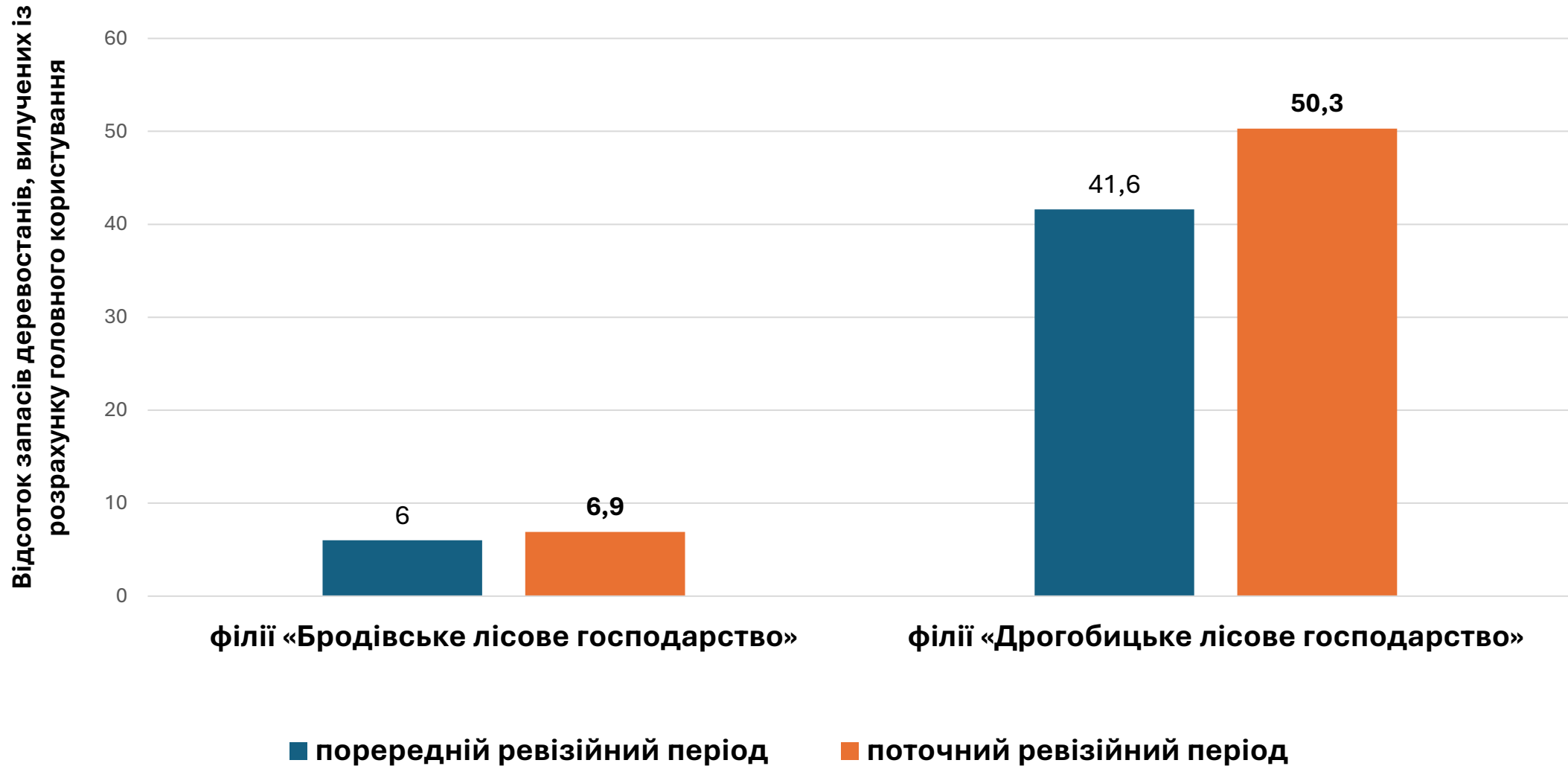
Розподіл площ за групами віку в межах категорій лісів ДП "Дрогобицьке лісове господарство"

Поділ вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок філії «Бродівське лісове господарство», що виключені із розрахунку рубок головного користування за видами виключення

Відсоток запасів деревостанів виключених із розранку розміру головного користування за два ревізійні періоди

РОЗРАХУНКОВА ЛІСОСІКА

для постійних лісокористувачів (власників лісів) на 2024 і наступні роки філії «Дрогобицьке лісове господарство» (ліквідна деревина, тис. куб. метрів)

Найменування філії	Категорії лісів	Усього	У тому числі за господарствами											
			хвойні				твердолистяні				м'яколистяні			
			усього	в т. ч. за госпсекціями			усього	в т. ч. за госпсекціями			усього	в т. ч. за госпсекціями		
				соснова	ялинова	інші (модринова, ялицева		дубова	букова	грабова		березова	осикова	чорно- вільхова
Філія “Дрогобицьке лісове господарство” ДП “Ліси України”	2	7,62	2,48			2,48	4,82	3,50	0,87	0,45	0,32	0,12		0,20
	3	0,29					0,29	0,29						
	4	29,07	11,04	2,17	1,18	7,69	16,77	10,73	4,55	1,49	1,26	0,75	0,08	0,43
Разом:		36,98	13,52	2,17	1,18	10,17	21,88	14,52	5,42	1,94	1,58	0,87	0,08	0,63

Примітка. Категорії лісів позначаються у такому порядку: 1. - ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення; 2. - рекреаційно-оздоровчі ліси; 3. - захисні ліси; 4. - експлуатаційні ліси

Рекомендований обсяг заготівлі деревини та середня зміна запасу насаджень у філіях (тис. м³)

Показники	Усього	В т.ч. по господарствах		
		хвойне	твердолистяне	м'яколистяне
Філія «Бродівське лісове господарство»				
Лісосіка рекомендована	69,14	46,54	14,76	7,84
Запас стиглих та перестійних деревостанів ревізійного періоду	1255,15	854,6	329,56	70,99
Загальна середня зміна запасу (тис. м³, стовбурний)	104,22	66,49	25,59	12,14
Відсоток використання середньої зміни запасу	66,3	70,0	57,7	64,5
Відсоток використання стиглих та перестійних деревостанів	55,1	54,5	44,8	110,4
Філія «Дрогобицьке лісове господарство»				
Лісосіка рекомендована	40,68	14,75	24,15	1,78
Запас стиглих та перестійних деревостанів ревізійного періоду	653,33	240,93	382,74	29,66
Загальна середня зміна запасу (тис. м³, стовбурний)	107,28	30,04	71,79	5,45
Відсоток використання середньої зміни запасу	37,9	49,1	33,6	32,7
Відсоток використання стиглих та перестійних деревостанів	62,3	61,2	63,1	60,0

Обсяги заготовленої деревини в Україні та двома підприємствами Львівщини (за даними 2023 року)

Заготовлено за видами рубок	В Україні, млн м³	Запроектовано у філіях, в тис. м³	
		«Бродівське ЛГ»	«Дрогобицьке ЛГ»
Всього	15,69	87,22	71,73
Рубки головного користування	6,68	69,14	40,68
Рубки формування та оздоровлення лісів	8,94 в т. ч. рубки: санітарні - 5,3	18,08 в т. ч. рубки: догляду - 12,48 санітарні - 4,36	31,05 в т. ч. рубки: догляду - 12,13 санітарні - 15,67
Заходи не пов'язані з веденням лісового господарства	0,073	-	-

ФАКТОРИ, ЩО ПОЗНАЧАЮТЬСЯ НА ЗМЕНШЕННІ ОБСЯГІВ ЗАГОТІВЛІ ДЕРЕВИНИ

- **Низький рівень догляду за лісами** — зокрема, відсутність регулярного ефективного догляду у молодому віці та надмірне використання деревини у старших класах середньовікових та пристиглих насаджень
- **Нелегальні рубки**, слабкий контроль за виконанням лісового законодавства.
- **Переважаання штучних насаджень** зі спрощеною структурою та низьким видовим різноманіттям (наприклад, монокультури сосни, ялини, які вимагають значних затрат на створення, формування та для боротьби шкідниками та хворобами) замість природних корінних мішаних лісів.
- **Суб'єктивний підхід до лісоінвентаризації та розгляду матеріалів лісовпорядкування** (плинність кваліфікованих кадрів, точність таксації, затвердження проектів «Організації та ведення лісового господарства підприємства, проходження процедури оцінки впливу на довкілля»)

ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАХОДИ

- **Здійснення** національної інвентаризації лісів на усій території лісового фонду України
- **Удосконалення** законодавства щодо збереження біорізноманіття та багатоцільового використання лісових ресурсів (зокрема недопущення здійснення необґрунтованих заходів у старших класах середньовікових та пристигаючих насадженнях, що призводять до значного зниження повноти деревостанів)
- **Запровадження** сучасних технології та техніки виконання рубок головного користування та упровадження засад наближеного до природи лісокористування
- **Оптимізація** видового складу насаджень, формування корінних високоповнотних деревостанів та плантацій за участі швидкорослих та високопродуктивних деревних видів (модрина європейська, дугласія зелена тощо)

Дякую за увагу

Степан Миклуш

msi_s@nltu.edu.ua

